

İrfan Gürkan Çelebi

TARİHE
DAMGA VURAN

LİDERLER

İÇİNDEKİLER

İlk Söz.....	6
Büyük İskender	11
Sezar.....	25
Attila.....	39
Alparslan	53
Cengiz Han.....	67
Fatih Sultan Mehmed.....	81
Kanuni Sultan Süleyman.....	99
Çar I. Petro	115
George Washington.....	127
Napolyon Bonapart	141
Vladimir Lenin	153
Adolf Hitler.....	167
Mahatma Gandhi	187
Mustafa Kemal Atatürk.....	201
Mao Zedong.....	217
Martin Luther King.....	231

Büyük İskender, hocası Aristo'ya bir mektupla sorar:

“Zapt ettiğim toprakların halkını hükmüm altında tutabilmek için sence nasıl bir yol izlemeliyim?”

“Ülkenin ileri gelenlerini sürgüne mi yollamalıyım, hapse mi atmalıyım yoksa tümünü kılıçtan mı geçirmeliyim?”

Aristo'nun cevabı gecikmez:

“Sürgüne yollarsan birleşir, sana karşı başkaldırırlar.

Hapishanelere doldurursan orada örgütlenir, kontrol edilemez bir hâl alırlar.

Kılıçtan geçirirsen, liderlerini, babalarını öldürdüğün çocuklar intikam hırsıyla büyür ve iktidarının en büyük tehdidi olurlar.”

Mektubu kendi önerisini yazarak sona erdirir.

“İnsanların arasına nifak tohumları ek, savaşmaya başladıklarında hakem olarak sana gelmelerini sağla ancak anlaşmaya giden bütün yolları çözüm bulmaya çalışırmış gibi yaparken tıka!”

Philip'in bir oğlu olmuştu. Adını III. Aleksandros koydu. Ancak Aleksandros ismi kazandığı zaferlerin yanında çok kk kalınca, tarih adını Büyük İşkender olarak kayda geçirdi. Anadolu'da, atının ayakları altında çiğnediği topraklarda ondan "İşkender Rumi" diye de bahsettiler. Makedonyalı İşkender olarak başlayan otuz üç yıllık kısa sayılabilecek bir ömrü; hiç yenilmeden, dünyada derin izler bırakarak tamamlamayı başardı.

İşkender'in vahşi denebilecek kadar korkusuz bir yapısı vardı. Savaşa, yıllarca evinden uzak kalmaya ve yeni yerler görmeye doymıyordu. Ancak onun, gördüğü her yeri ülkesinin sınırlarına katmak ve oranın da hkimi olmak gibi zapt edemediği bir arzusu vardı.

Hocası Aristo, ona savaş meydanında kazandıklarını nasıl koruyabileceğini öğretmek için geniş bir ilgi alanı oluşturmaya çalıştı. Felsefenin büyük Aristo'su, talebesine felsefe, tıp ve bilimle ilgili dersler verdi. İşkender onlardan da hoşlandı, aklının bir kenarına gerektiğinde kullanmak üzere hocasının bilgece sözlerini yerleştirdi. Ne var ki okumak ve dinlemek yetmiyordu İşkender'e; aklı iktidarda, dünyayı dize getirecek başarılar elde etmekteydi.

Daha ocuk denecek yaşta; Babası II. Philip'in Byzantion'a saldırdığı M 340'ta, Makedonya'yı yönetti ve bir Trak kabilesini yendi. İki yıl sonra II. Philip'in Yunanlara karşı kazandığı Kaironeya arpışması'nda ordunun sol kanadını komuta etti.

Başarıları ve doymak bilmeyen ihtirası babasının gözünden kaçmıyordu. Daha 13 yaşında iken kendisiyle girdiği

bahsi kazanarak sahip olduğu ve Hindistan'da, savaşta sırtındayken mızraklanarak öldürülene kadar vazgeçemediği, öldükten sonra yasını tuttuğu ve adına şehirler kurdurduğu atı Buchephalus'u elde etmek için izlediği yol karşısında Philip, oğlunun keskin zekâsını ve vazgeçmek nedir bilmeyen hırsını takdir ettiğini açıkça itiraf etmek zorunda kaldı.

Tüccarların satmak için Kral Philip'e getirdikleri atlar arasında hırçnılığıyla kendini gösteren Buchephalus'u, en usta biniciler bile yatıştıramamışlardı. Kral attan vazgeçmek üzereyken İskender, babasından atı kendisi için almasını istedi. Philip, hayır demek yerine gerçekleştirilmesi imkânsız sandığı bir şart koştu. "Onu sakinleştirmeyi becerbilirsen atı sana alırım." diyerek meydandan uzaklaştı. En tecrübeli at terbiyecilerinin başaramadıklarını oğlunun da başaramayacağına emindi. Bakışlarını, atın üzerinde bulunan İskender'e doğru çevirdiğinde işlerin düşündüğu gibi gitmediğine şahit oldu. Prens, hayvanı yularından tutarak güneşe çevirmiş, gölgesinden ürkmesini önleyip sakinleştirmiş ve azgın atı hâkimiyeti altına almıştı. Kral Philip bunu görüncü, "Oğul!" diye seslendi; "Sen kendine layık bir krallık kurmaya bak, çünkü Makedonya senin için pek ufak!"

Babasının MÖ 344'de söyledikleri, MÖ 336'da normal sayılamayacak ölüümüyle birlikte hızla gerçekteşmeye başlayacaktı. İskender önce babasının tahtına oturacak, ardından da yeni bir krallık kurmak yerine Makedonya Krallığı'nın sınırlarını hiç durmaksızın büyütecekti. Gerçi babasının zamansız sayılabilecek ölüümünde kendisinin ya da annesinin parmağı olduğu söylene de, İskender bunu ima edenleri ya

da bağılıklarından en ufak şüphe duyduğu kim varsa hepsini ortadan kaldırmakta hiç tereddüt göstermeyecekti.

Artık planlarını gerçekleştirme zamanı gelmişti. Babasının sağlığında Asya seferini gerçekleştirmek üzere oluşturulan, Korintos'taki Helen Birliği'nin hegemonu ve başkomutanı seçildi. Delphoi üzerinden Makedonya'ya dönerken MÖ 335 ilkbaharında Trakya'ya girdi. Şipka Geçidi'ni aşarak Tribalileri yerle bir ettikten sonra Tuna'nın öbür yakasına geçerek Getaları dağıttı. Ardından batıya dönerek Makedonya'yı istila etmiş olan İliyalıları yendi.

Bütün bunlar gerçekleşirken, yavaş yavaş Büyük İskender olarak anılma şerefini kendisine bahşedecek zaferleri büyük bir iştahla art arda ekliyordu.

O, galibiyetten galibiyete koşarken öldüğüne ilişkin çıkarılan söylentiler Atina'yı karıştırdı. Ayaklanmanın ardında yeni Pers kralı III. Darius'ün mali desteği ve Demostenes'in çabaları yatıyordu.

Kim ne yaparsa yapsın, ne söylesen söyleyin Büyük İskender'in önu alınamaz ilerleyişi durdurulacak gibi değildi. Zamanına göre son sürat sayılabilecek bir hızla ilerleyen ordusuyla Yunanistan'a girdi ve Tebai'yi yerle bir etti. Sparta dışındaki bütün Yunan devletlerini kendisine boyun eğdirdi.

İskender için artık Asya'nın uzak diyarlarına doğru ordusunun başında at koşturmak zamanı gelmişti. En büyük hedefine yönelmekten onu alıkoyacak hiçbir şeye ne müsaadesi ne de tahammülü olamazdı. Hedefinde artık Pers İmparatorluğu vardı. MÖ 334'de 30 bin piyade ve 5 binin üzerinde süvariden oluşan ordusuyla yola çıktı. Silah ve

güç dağılımı açısından çok iyi organize ettiği ordusuna mühendis, mimar, bilim adamı, saray görevlisi ve tarihçiler de eşlik ediyordu.

Pers ordularıyla ilk kez Granikos Çarpışması'nda karşı karşıya geldi. Bu çarpışmada elde ettiği zafer ona Batı Anadolu'nun kapılarını açtı. Miletos (Milet) ve Halikarnassos (Bodrum) kentlerini teslim olmaya zorladı. Batı Anadolu'nun fethini tamamladıktan sonra MÖ 333'de Akdeniz kıyılarından Perge'ye ulaştı. İskender, Frigya'dan geçerken büyük bir efsanenin kahramanı olmayı da başardığını tarihe kaydettirdi, Asya'ya hükmedecek kişinin çözülebileceğine inanılan Gordion Düğümü'nü kesti.

Gordion'dan Ankry'ya (Ankara) yöneldi, oradan da Kapadokya ve Kilikya Kapıları (bugünkü Gülek Boğazı) üzerinden güneye indi. Misis Köprüsü'nden geçerek Miryandros (bugün İskenderun yakınında) karargâh kurduğunda, Pers hükümdarı III. Darius da Pinaros Çayı (bugünkü Deliçay) kıyısında onu bekliyordu. İssos Çarpışması neticesinde III. Darius kesin bir yenilgiye uğradı ve ardına bile bakmadan, karısını, çocuklarını dahi yanına alamadan kaçtı.

İskender yönünü Suriye ve Fenike'ye doğru çevirdi, sevgili atını mahmuzladı. Pers kralının barış önerisini; "Büyük İskender'i Asya'nın efendisi olarak tanıyacak ve koşulsuz teslim olacaksınız." diyerek cevapladı. İskender'in kafasındaki plana bakıldığında bu koşulun bile mütevazı kalacağı ortadaydı. O, nefes alıp veren herkes tarafından "Dünyanın Efendisi" olarak anılmak niyetindeydi. Üstelik mümkün olan en kısa zamanda! Darius'un ailesini iade etmesi için

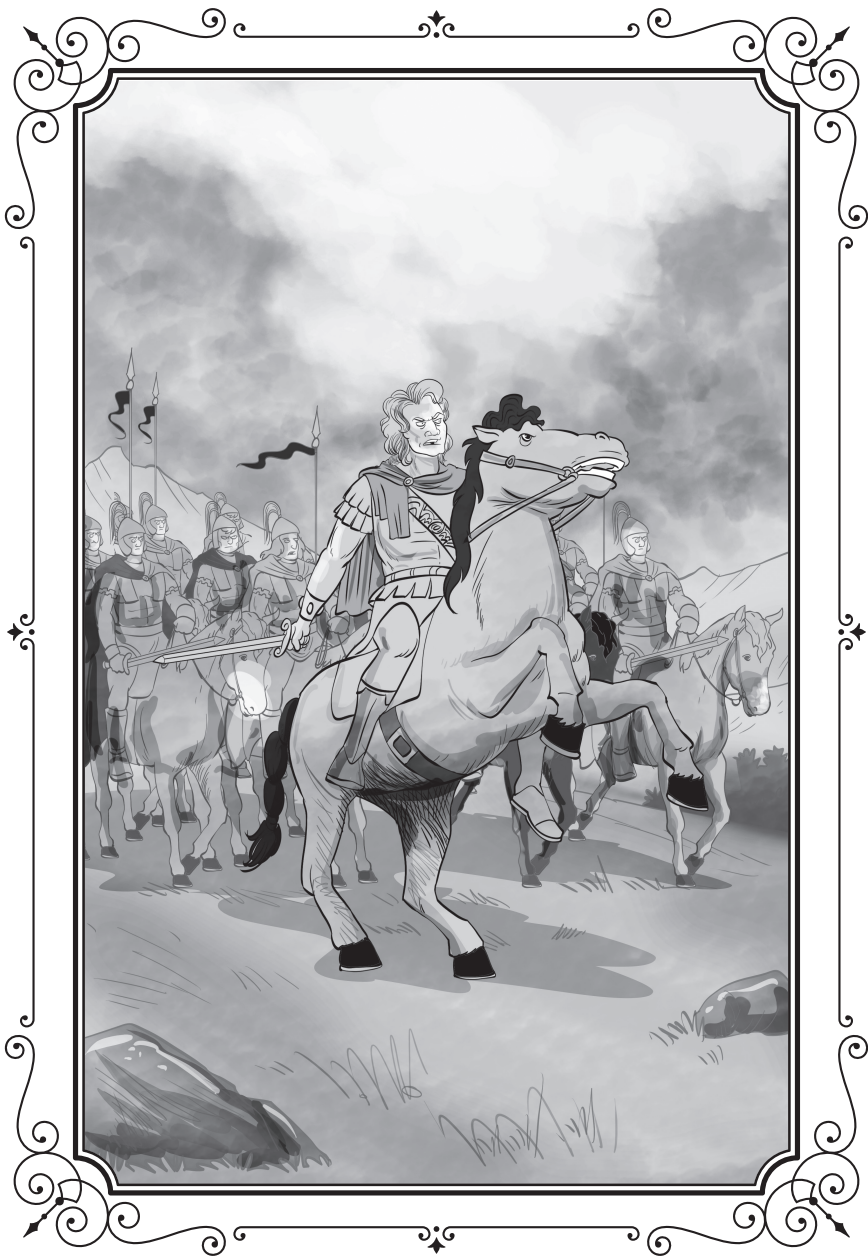

teklif ettiği 10 bin talentlik ödemeyi ve Fırat Irmağı'nın batısında kalan toprakları da elinin tersiyle itti. İskender için her şeyden biraz azı bile yeterli değildi.

Artık Büyük İskender'in başarısından başarıya koğuğunu tescilleyecek ve yenilmez olduğunu kanıtlayacak zaferini kutlama zamanı gelmişti. Şiddetli saldırılarına dayanamayan Tiros'a boyun eğdirdi. Kendisine direnmenin ağır faturasını da akıl almaz bir yağma, bütün erkeklerin kılıçtan geçirilmesi, kadın ve çocukların köle olarak satılmasıyla ödettilerdi. Ardından İskenderun ve Gazze avuçlarının içine düştü yenilmez savaşçının. Mısır'a girdiğinde ise halk tarafından sevgi gösterileriyle kurtarıcı olarak karşılandı. Günümüzde İskenderiye olarak anılan Aleksandriya kentini kurdurdu. Nil taşkınlarının sebeplerini araştırmak için bilginlerden oluşan bir keşif grubu görevlendirdi. Mısır'ın fethiyle Doğu Akdeniz'de inkâr edilemez hâkimiyetini tescilledi.

Yolunu Mezapotamya'nın bereketli topraklarına doğru çevirdi. Ninive'yle Arbela (Erbil) arasındaki Gaugamela Savaşı'nda III. Darius'le yeniden karşı karşıya geldi ve onu bir kez daha yenerek kaçmaya zorladı. Güneye inerek Babil'i aldı. Artık kılıcının gölgesi İran içlerini gösteriyordu.

Hamedan, Hazar kıyıları, Afganistan içleri... Durmak bilmez yolculuğunun hedefinde Asya'nın inkâr edilemez efendisi olmak ve oradan büyük düşünce doğru durmaksızın yürümek vardı. Öyle de oluyordu! Hindukuş Dağları'nı aştı. Asya toprakları, Büyük İskender'i anlaşılmaz bir şekilde kendisine doğru çekiyor; adetlerini, yaşam ve karar verme şeklini değiştiriyordu. Artık İskender daha sert, sadece savaşı

düşünen acımasız birine dönüşüyordu. Etrafındaki soydaşlarının itirazları hatta isyanları Roksana'yla evlenmesine mani olamadı.

Takvimler MÖ 327'yi gösterdiğinde, Büyük İskender yolunu Hindistan'ın geniş topraklarına çevirmişti. Hindu kuş Dağları'ndan ikinci kez geçti, İmpus Irmağı yakınlarına dayandı. Bölgenin hükümdarı Poros'u esir etti. Ona, "Nasıl bir muamele görmek istiyorsun?" diye sorduğunda aldığı "Krallara yakışır bir muamele..." karşılığı hoşuna gitti ve Poros'u affederek dostları arasına kattı. Büyük başarısını kutlamak için Aleksandreia Nikaia kentini, ayrıca burada ölen atı Buchephalus'un adını verdiği Bukefala kentini kurdu. Asya'nın doğusuna doğru yoluna devam etmek için Hifasis (Beas) Irmağı'na kadar gitmesine rağmen, uzun seferlerden yorulan ve ailelerini görmek isteyen ordusunun ayaklanmak üzere olduğunu anlayınca geri dönmeye karar verdi. Hidaspes Irmağı kıyısında 800 ya da 1000 gemiden oluşan bir donanma kurduktan sonra bazı birlikleri karadan yürüterek, İndus Irmağı boyunca Hint Okyanusu'na kadar ilerledi.

Büyük İskender, özellikle Hindistan emellerinde kendisine ayak uyduramayan komutanlarını, Perslerle olan yakın ilişkilerine karşı çıkan muhaliflerini bir bir ortadan kaldırdı. Makedonyalıları arka plana attığını söyleyen kim varsa Büyük İskender'in mızrağının hedefi oldu. Makedonyalılarla Persleri kaynaştırma politikasını Dareios'un kızı Barsine'yle evlenerek taçlandırdı. Yetinmedi, etrafındaki komutanları da bu tür ilişkiler kurmak konusunda özendirdi. İskender'in yaşam şeklindeki değişiklik, etrafındaki Makedonları memnun etmemek bir yana derin hayal kırıklığı ve öfkeye sü-

rüklüyordu. MÖ 324'te Gpis'te çıkan ayaklanmaya kraliyet muhafızları dışında bütün ordu katıldı. Büyük İskender'in bitmek bilmeyen hırsı ayaklanma karşısında kendisine özgü bir tavır almasına neden oldu, bütün orduyu dağıttı ve Perslerden yeni bir ordu kurdu. Tarih onu yenilmez kumandan olarak anmak için belki de gereğinden fazla cömert davranıyordu. Bu kararı daha da güçlü bir orduya sahip olmasına neden oldu.

Her düşün bir sonu olduğu hakikati Büyük İskender için de değişmeyecekti. Üstelik onun rüyası, normal sayılamayacak kadar kısa bir ömre yayılmıştı. Otuz üç yıla sığan bir büyük destanın kahramanı olarak anılacaktı Büyük İskender. Arabistan kıyılarına yönelik bir seferin hazırlıklarını yaparken yakaladı onu on gün kıvrandırdıktan sonra bu dünyadan göçmesine sebep olacak ateşli hastalık. Takvimler MÖ 323'ü gösterirken Babil'de son verdi dünyayı hâkimiyeti altına almak için durmaksızın peşinden koştuğu büyük düşüne. Cenazesi önce Memfis'e, oradan İskenderiye'ye götürüldü ve burada altın bir tabuta kondu. Ölmeden önce kendisine varisi defalarca soruldu. Cevabı mücadeleyi hayatının birinci önceliği kılan Büyük İskender'e yakışır parlaklıktaydı; "En güçlünüz!"

Cesaretiyle dünyaya nam salan Sezar'ın korkularının başında saçlarının dökülmesi geliyormuş. Düşmanlarının, kendisinden konu açıldığı hemen her yerde birbirlerine gülüşerek Sezar'ın kelliğinden bahsetmeleri ve dökülen saçlarının alay konusu hâline gelmesi onu deli ediyor, sürekli "Bu işin bir çaresi olmalı." diyerek çözüm yolları arıyormuş.

Bir gün aklına parlak bir fikir gelmiş. En büyük arzusu olan imparatorluğun simgesi taç, Büyük Sezar'a alay konusu olmaktan kurtarmış. "Altınlar ve değerli taşlarla değil ama defne yapraklarıyla süslenmiş bir taç neden Sezar'ın derdine derman olmasın ki?" diye düşünerek, özel yaptırdığı defne yapraklarıyla bezeli tacını başından hiç çıkarmaz olmuş. Tacın kapatmadığı başının arka kısımlarını da mevcut saçlarını bu yanlara doğru tarayarak kapatmayı ihmal etmiyormuş.

“Geldim, gördüm, yendim...”
(Veni, vidi, vici...)

Sezar /Tokat-Zile

Sezar
(MÖ 100 – MÖ 44)